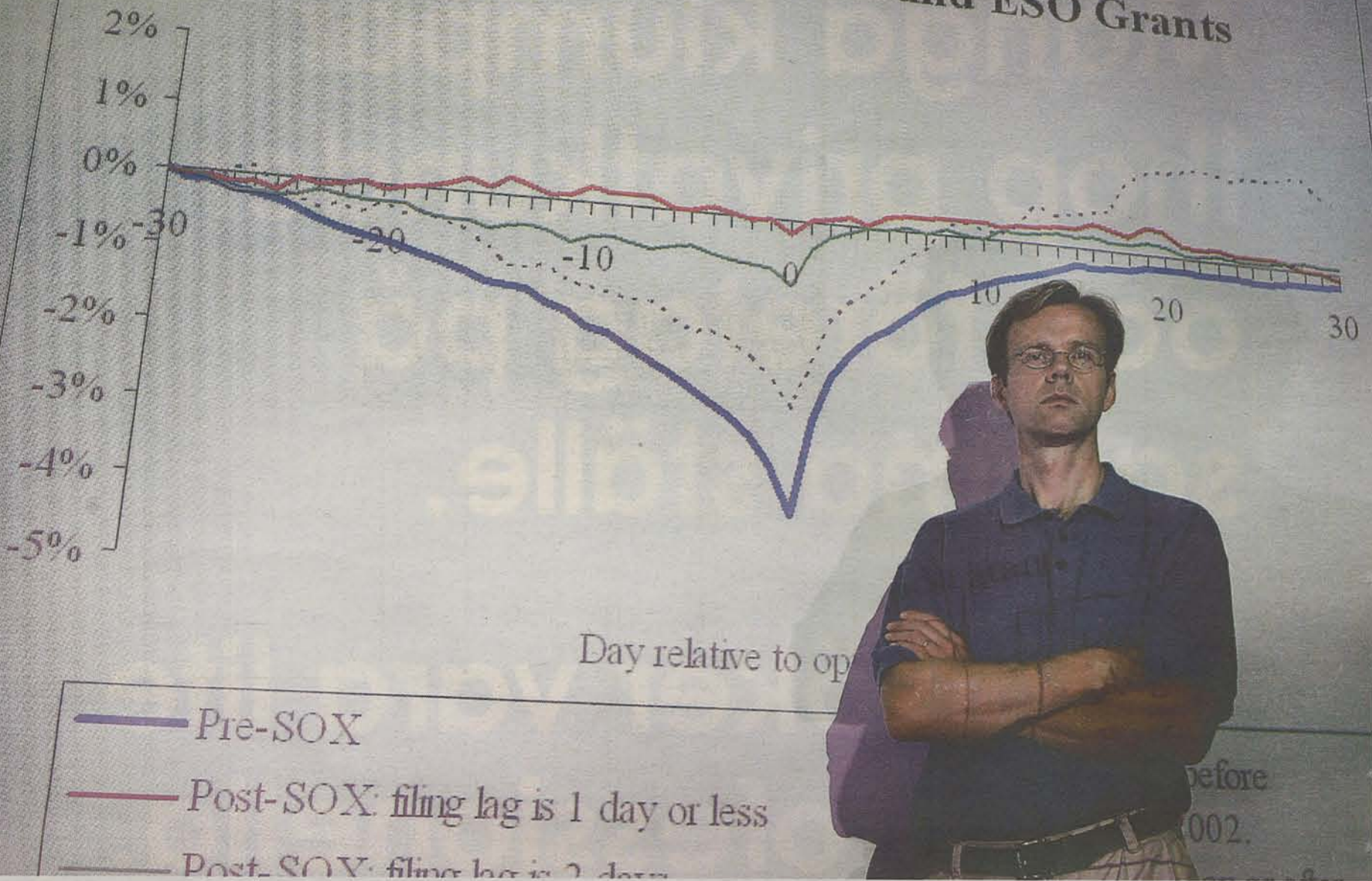

Abnormal Stock Returns around ESO Grants

"När allt har undersökts färdigt tror jag att den samlade mängden dollar som stulits från företagskassorna är större än i något tidigare fall som vi sett" säger den norska ekonomiprofessorn Erik Lie.

FOTO: BRIAN RAY/AP PHOTO

Han avslöjar optionsfusket

Enligt norsk professor misstänks 2 000 företag för skattefiffel

OSLO Den norska ekonomiprofessorn Erik Lie har avslöjat ett utbrett fusk med aktieoptioner i USA. 82 företag, däribland datagiganten Apple, hör till dem som granskas. Men det är bara toppen av ett isberg. 2 000 företag misstänks för ha gett vilseledande information och för skattefusk.

- Jag hade över huvud taget ingen aning om konsekvenserna av vad jag satte igång, säger den 37-årige Erik Lie, som arbetar på University of Iowa.

Amerikanska journalister har valfärdat till hans kontor på universitetet, som inte brukar finnas med i spekulatörerna om Nobels ekonomipris. På väggen har han en inramad aktie i Enron, köpt 2002, strax innan företaget gick konkurs.

"Respekt. Integritet. Kommunikation. Förträfflighet" var företagets motto, innan korthuset som byggde på girighet och fiffel föll ihop.

- Enronskandalen är sexig, men det är inte den sortens oherderlighet som är den vanligaste, säger Andrew Metrick, som är professor i bolagsstyrning på University of Pennsylvania, till

nyhetsbyrån AP. Det Erik Lie har avslöjat är något som är mycket mer vanligt.

- När allt har undersökts färdigt tror jag att den samlade mängden dollar som stulits från företagskassorna är större än i något tidigare fall som vi sett, säger han.

Det som Erik Lie upptäckte var ett mönster i samband med tilldelningen av aktieoptioner. Strax innan tilldelningen skedde föll värdet på aktierna. Därmed blev fördelen att få aktieoptionen större. En option innebär en rätt att köpa aktier, men inte en plikt.

Erik Lie har publicerat två studier. I den första från 2005 byggde han på resultat som en annan forskare, David Yermack, publicerat 1997. Där ställdes frågan om företagen utnyttjat insidesinformation för att kunna pricka in rätt tidpunkt för att ge ledningen aktieoptioner.

Erik Lie gick igenom de 1 500 företag som finns i S&P-indexet på New York-börsen. Han fann

Steve Jobs

1 500

Så många företag finns i S&P-indexet på New York-börsen och de gick Erik Lie igenom.

att aktieoptionerna inte bara gavs när det egna företagets aktier befann sig på en låg nivå, hela börsmarknaden var svag just då.

- För mig var det en ledtråd om att folk inte bara förutspådde vad som skulle ske, säger Erik Lie.

Han lanserade därför en mycket enklare teori. Datumet för när aktieoptionen gavs sattes i efterhand, när man redan visste hur det hade gått. Att tillbakadatera optioner kan vara tillåtet i USA - men bara om aktieägarna informeras och skattemyndigheterna underrättas. Enligt Lie har mer än 2 000 amerikanska börsföretag inte följt de bestämmelserna och företagsledarna har därmed fått stora skattefria vinster.

Bland dem som nu synas i sömmarna är datagurun Steve Jobs, som grundade Apple. Företaget medger att Jobs kände till att optioner tillbakadaterades, men hävdar att han inte själv tjänade på det.

Med en förmögenhet som upp-

skattas till mer än 30 miljarder kronor kan det bli rejäla böter om det visar sig att Jobs också fuskat. Apples tidigare finansdirektör Fred Anderson, avgick i förra veckan som styrelsemedlem i företaget.

Konsekvenserna av Erik Lies arbete skulle förmodligen inte ha blivit så stora om han inte också ingått ett samarbete med tidningen Wall Street Journal.

- Jag kände att jag var tvungen att göra något. Detta var upplysningar som vanliga människor och små aktieägare borde få del av. Men jag bad tidningen att kontrollera materialet på egen hand och rådde dem att skaffa bra

advokater, säger Erik Lie till Verdens Gang.

Wall Street Journal har haft fem journalister som arbetat med frågan och som gått vidare på skandalen. Deras artiklar är favorit-tippade att vinna Pulitzer-priset senare i år.

BJÖRN LINDAHL
bjorn.lindah@svd.se

Webben

Den som vill studera Erik Lies forskning närmare kan hitta hans egen sammanfattning på:

• <http://www.biz.uiowa.edu/faculty/elie/backdating.htm>

Flera har avslöjat oegentligheter

Erik Lie är inte den enda ekonomen som avslöjat fusk.

En av årets internationella bästsäljare är "Freakonomics", skriven av ekonomiprofessorn Steven D Levitt i samarbete med journalisten Stephen J Dubner.

Genom att utnyttja

statistik har ekonomer bland annat avslöjat hur lärare på amerikanska skolor förfalskat sina egna elevers resultat på standardiserade prov, för att förhindra att skolor läggs ned.

Japanska sumobrottare har visat sig förlora ovanligt ofta när motståndaren har en

chans att vinna hela turneringen - och får "betalt" genom att motståndaren inte gör sitt bästa nästa gång de möts.

I bägge fallen handlar det om statistiska oregelbundenheter som är för stora för att kunna vara slumpartade.

BJÖRN LINDAHL